

В.К. МАТЮШКО, ветеринарний лікар, пенсіонер, Київ

ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИ ПРОФІЛАКТИКИ ЗАХВОРЮВАНЬ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИПЛОДУ В ГОСПОДАРСТВАХ З ПОТОКОВОЮ ТЕХНОЛОГІЄЮ ВИРОБНИЦТВА

Одна з головних умов успіху в тваринництві – ефективне використання маточного поголів'я, одержання максимальної кількості приплоду та забезпечення його збереження.

В умовах великих господарств, де на обмеженій території утримується значне поголів'я тварин різного віку, важливо забезпечити надійну профілактику захворювань і збереження приплоду поросят і телят.

Згідно з існуючими нормативами технологічний відхід свиней (загибель та вибраковування) за весь період вирощування допускається до 20%: у підсисний період – 12%, на дорощуванні – 6% і протягом відгодівлі – 2%. На перший погляд ці нормативи здаються значними, проте не всі господарства здатні їх дотримуватися.

Відомо, що збереження поросят безпосередньо залежить від їх живої маси при народженні – чим вона більша, тим вищий відсоток виживання тварин. У поросят із масою при народженні до 1 кг значно менше шансів на виживання порівняно з приплodom масою 1,2–1,5 кг.

Отже, для зниження смертності поросят слід насамперед підвищити їх великоплідність. Науковці стверджують, що цього можна досягти шляхом породного схрещування, раціональної й повноцінної годівлі маток з обов'язковим згодовуванням їм жирів і аскорбінової кислоти. Маток потрібно інтенсивніше годувати з 85–90-ї доби поросності, бо саме в цей період маса плодів збільшується майже вдвічі.

Крім того, порісним маткам до родів 3–4 рази вводять комплекс вітамінів та 1–2 рази – препарати заліза з інтервалом у 10 днів.

Оскільки поросята народжуються без імунітету, надзвичайно важливо, щоб вони його отримали з молозивом у перші години життя.

В окремих господарствах існує небезпечна практика видалення ікла

відразу після народження поросят. Тоді при ушкодженні ясен вони не зможуть сосати молозиво, а отже, залишаться без імунітету й будуть приречені на загибель. Якщо такий захід у господарстві вважають обов'язковим, то ікла краще видаляти на 2–3-тю добу життя тварини.

З метою профілактики анемії й авітамінозів новонародженим порослятам з перших днів життя парентерально вводять препарати заліза, комплекс вітамінів, а за потреби – й препарати селену. Для збереження ослаблених тварин ефективним є внутрішньочеревинне введення 5–10% розчину глюкози.

У господарствах з потоковою технологією виробництва найбільшою загрозою для новонароджених поросят є умовно-патогенна мікрофлора, яка поспішно пасажується, при цьому зростає її вірулентність. За таких умов 2–3-догові поросята гинуть від кишкових інфекцій. Запобігти їм можна шляхом внутрішньочеревинного уведення однократним тваринам суміші фармазину і тривіту. Пропорція суміші залежить від концентрації препарату:

- фармазин-200 – 5 мл + 95 мл тривіту;
- фармазин-100 – 10 мл + 90 мл тривіту;
- фармазин-50 – 20 мл + 80 мл тривіту.

Цю суміш у дозі 1–1,5 мл вводять у ділянку між останнім і передостаннім соском, тримаючи поросля за задню кінцівку вниз головою.

Внутрішньочеревинне введення суміші фармазину з тривітом є доброю профілактикою набрякової хвороби. За 1–2 доби до

відлучення порослятам залежно від живої маси вводять суміш цих препаратів у такій дозі: 8–10 кг – 2–3 мл; 10–15 кг – 3–4 мл; 15–20 кг – 4–5 мл.

При дотриманні правил годівлі й утримання в цей відповідальний період навіть одноразове введення зазначеної суміші профілактує набрякову хворобу, тому дуже рідко виникає потреба повторного введення.

Відлучення для поросят – сильний стрес, тому для них слід створити комфортні умови годівлі й утримання, особливо дотримуючись температурного режиму (при масі 5–6 кг – 24–25 °С; 9–10 кг – 22–23 °С; більше 10 кг – 20–21 °С).

Використання медикаментів дає виражений профілактичний і лікувальний результат при колібактеріозі й коліентеротоксемії, але потребує певних витрат. Витрати на профілактику хвороб, спричинених умовно-патогенною мікрофлорою, можна зменшити за допомогою «зворотного згодовування».

При виготовленні вакцин біофабрики із сотень наявних серотипів кишкової палички використовують лише декілька найпоширеніших. Тому такі вакцини не завжди дають позитивний результат у господарствах, де діють місцеві серотипи, яких немає у вакцині. Відомо, що найкращий профілактичний ефект одержують при вакцинації тварин місцевими серотипами, коли вони надходять в організм тим шляхом, яким у природних умовах відбувається зараження тварин. Саме на такому принципі базується метод

зворотного згодкування, який є ефективним, дешевим і доступним, особливо у великих свинарських господарствах з потоковою системою виробництва.

Для зворотного згодкування збирають фекальні маси підсисних і відлучених поросят і залежно від їх кількості розбавляють водою у співвідношенні 1:3–5. Цим вакцинним матеріалом зрошують корм для свиноматок за 6 тижнів до опоросу двічі на тиждень. Отже, впродовж 5 тижнів кожна свиноматка одержить 10 доз вакцинного матеріалу. Зрошення корму має здійснюватися за принципом: передозувати неможливо, головне – дати достатню дозу.

Оброблену таким чином свиноматку за тиждень до опоросу переводять у підготовлений маточник, де зворотне згодкування не проводять. Якщо в господарстві є будиночки для обігріву поросят, то в ролі підстилки доцільно використовувати дерть, яка з часом стане вакцинним матеріалом.

Метод зворотного згодкування потрібно застосовувати в господарствах, де відсутні інші хвороби, які поширюються аліментарним шляхом, а тварин регулярно обробляють проти гельмінтів.

При створенні нових і поповненні існуючих свиноферм племінним поголів'ям необхідно використовувати обмежену кількість джерел комплектації, уникати безпосереднього контакту завезених тварин із місцевими.

Завезене поголів'я рекомендується карантинувати за межами ферми. Після всіх необхідних досліджень і обробок тварин слід підготувати до введення у власне стадо з найменшим ризиком виникнення захворювань. Для цього на кожні 20 завезених тварин на два тижні запускають одну свиню з власного стада. Коли завозять менше 20 свиней, то протягом цього періоду їм у станок щодня підкладають свіжі калові маси тварин із власного стада. Такий простий спосіб сприяє створенню загального мікробного фону в усіх тварин, а після їх об'єднання ризик появи хвороб є мінімальним.

Для лабораторного дослідження проби крові бажано брати тільки з крапіальної порожнистої чи яремної вени

за допомогою одноразових шприців. Цей метод безпечний і дозволяє одержати чисті проби крові, значно економить час фахівців і підвищує культуру виробництва.

Усі ці методи були апробовані й успішно застосовувалися впродовж 7 років у Золотоніському селекційно-гібридному центрі, де одночасно утримувалося до 50 тис. свиней.

Свого часу було запропоновано прогресивну потоково-цехову систему виробництва молока, яка дозволяла додатково отримувати 10–12% приплоду телят і 400–500 кг молока за лактацію.

Застосування зазначеної системи в молочному скотарстві давало змогу правильно підготувати корову до нормального отелення, одержати життєздатний приплід, підвищити в наступній лактації молочну продуктивність, покращити відтворення поголів'я й більш раціонально використовувати наявні корми та приміщення. Згідно з потоково-цеховою системою корів переміщали таким чином: цех виробництва молока → цех сухостійних корів → родильне відділення з профілакторієм для телят → цех відтворення → повернення в цех виробництва молока.

Найбільше часу корова знаходилась у цеху виробництва молока. Після запуску її переміщували на 45–60 днів у цех сухостою, з якого за 2–5 днів до отелення переводили в родильне відділення з профілакторієм для телят. Після фізіологічного отелення корова потрапляла в цех відтворення, з якого після ефективного осіменіння поверталася в цех виробництва молока.

Незважаючи на значні переваги цієї системи, часто доводилося її порушувати через виникнення захворювань і загибель телят у родильному відділенні з профілакторієм.

Коли отелення відбувались у цеху виробництва молока, де корови перебували найбільше часу, телята виживали навіть у гірших санітарних умовах. Таке явище свідчить про те, що корова, перебуваючи тривалий час у цьому цеху, встигала набутти імунітету до навколишньої мікрофлори й передати його теляті з молози-

вом. За короткий час перебування в родильному відділенні корова не встигає виробити імунітет проти існуючої мікрофлори, тому теля залишається без захисту, хворіє, а часто навіть гине.

Щоб усунути негативні явища, пов'язані із захворюванням і загибеллю телят у родильному відділенні з профілакторієм, було проведено такий виробничий дослід з позитивним результатом.

З дозволу ветеринарної служби області в господарстві Черкаського району, де утримувалося 900 дійних корів, було застосовано зворотне згодкування. У стаціонарних приміщеннях і літніх таборах діяли всі цехи потокової системи. Дослід проводився в літніх таборах з метою імунізації сухостійних корів до мікрофлори, наявної в родильному відділенні з профілакторієм.

Для імунізації використовували фекальні маси телят родильного відділення і профілакторію, розбавляли їх водою у співвідношенні 1:3–5 і двічі на тиждень з рівними інтервалами зрошували ними корми. Діяли згідно зі згаданим вище принципом: передозувати неможливо, головне – дати необхідну дозу. За час перебування в цеху сухостою протягом 45–60 днів кожна корова отримувала не менше 10 доз вакцинного матеріалу, і приплід у родильному відділенні вже був захищений від наявної там мікрофлори.

Саме такий метод профілактики захворювання та загибелі телят в родильному відділенні з профілакторієм дає змогу постійно використовувати переваги потоково-цехової системи виробництва молока.

Ветеринарні спеціалісти старшого покоління добре пам'ятають про втрати поголів'я при створенні відгодівельних і нетельних господарств із тварин, зібраних з багатьох місць. Для профілактики захворювання й втрати тварин при завезенні з інших господарств, навіть переміщенні в межах власної ферми, бажано попередньо адаптувати їх до мікрофлори стада, в яке вони вводяться.

Пропоновані методи прості, не надто витратні, можуть застосовуватися в більшості господарств. ◉